

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com

دانشگاه پیام نور

دانشکده علوم انسانی

گروه زبان و ادبیات فارسی

نام درس : نقد ادبي

نام اثر : نقد ادبي
مؤلفان : دكتور عبدالحسين
زرين كوب ، دكتور حميد زرين كوب

تعداد واحد : دو واحد

تهیه کننده: دکتر نرگس محمدی بدر

معرفي كتاب نقد ادبي

كتاب شامل چهار فصل به شرح ذيل است :

۱. تعريف نقد و اقسام نقد
۲. مسایل نقد ادبي در ايران و شناخت شعر و نثر
۳. مسایل نقد ادبي در يونان
۴. آثار مهم نظم و نثر فارسي با ذکر نمونه

نقد ادبي

■ اهداف كلي:

تحليل آراي بلاغي ادبا در باره ي زيبايي
آثار ادبي از لحاظ لفظ و معني و صورت و
موسيقي کلمات

تعاریف و انواع نقد

■ تعریف نقد و نقد ادبی :

■ نقد در لغت جدا کردن دینار و درهم و سره ناسره و تمییز دادن خوب از بد است.

تعاریف و انواع نقد

■ نقد در اصطلاح ادب، تشخیص محاسن
و معایب سخن و نشان دادن بد و خوب اثر
ادبی است.

اهمیت و فایده نقد ادبی

■ نقد ادبی تاثیر واقعی آثار هنری را
توجیه می کند و خط سیر ذوق و هنر
را در هر زمان معلوم می دارد.

اهمیت و فایده نقد ادبی

■ نقد ادبی وقتی مفید خواهد بود و ارزش و اهمیت دارد که دور از شایبه اغراض باشد و قضاوت راستین و بینش و آگاهی مایه های اصلی آن را تشکیل دهد .

حدود و امکان نقد ادبی

■ منتقد باید به بحث در باب جوهر و معنی و مضمون يك اثر ادبی نیز بپردازد.

■ هدف و غرض خاص شاعر یا نویسنده را بازگو کند .

حدود و امکان نقد ادبی

■ منتقد در نقد معنی يك اثر ادبی باید دید گاه واقعی شاعر یا نویسنده را پیدا کند.

■ منتقد خود نباید با زمینه های فکری خاص یا احساسات شخصی خویش به نقد يك اثر ادبی بپردازد.

حدود و امکان نقد ادبي

■ منتقد گذشته از نقد معني و محتوا،
مي بايد به نقد لفظ و شكل ظاهر نيز توجه کند

حدود و امکان نقد ادبي

■ منتقد باید نشان دهد که زیبایی های ظاهري يا لفظي که غالباً تا حد زيادي مايه ايجاد هيجان و شورا نگيزي يك اثر ادبي مي شود ، چه ارزش و اهميتي دارد.

کاملترین نوع نقد

■ کاملترین نوع نقد آن است که به کامل ترین شناخت و جامع ترین دیدها مبتنی باشد.

انواع نقد ومکتب های نقادی

■ نقد لغوي

■ نقد فني

■ نقد زیبایی شناسي

■ نقد اخلاقي

انواع نقد ومکتب های نقادی

■ نقد اجتماعی

■ نقد روانشناسی

■ نقد تاریخی

انواع نقد

تاريخي اجتماعي لغوي فني اخلاقي روانشناسي زيبايي شناسي

انواع نقد و مکتب های نقادى

■ **عده ای از مکتب های نقادى مربوط به شکل ظاهر صورت های عینى يك اثر ادبى است**

■ **تعدادى نیز مربوط به محتوا و درون مایه اثر است.**

نقد لغوي

■ منظور از نقد لغوي بررسي و ارزش يابي
كاربرد زبان و اصول و قواعد آن را در
يك اثر ادبي است اعم از شعر يا نثر است.

نقد لغوي

- کاربرد کلمه
 - خلق تعبیرات و ترکیبات زیبا و درست
 - خلق تعبیرات و ترکیبات خوش آهنگ
 - نحوه قرار گرفتن هر کلمه در جمله
- مواردی است که در نقد لغوی از آن بحث می شود .

نقد فني

■ نقد فني بحث در چگونگي کاربرد فنون بلاغي در شعر و نثر و ارزش و اعتبار آن است.

■ در ادب فارسي "رشيد الدين وطواط" و "شمس قيس رازي" در نقد فني کار کرده اند.

نقد زیبایی شناسی

■ بررسی جوهر هنر دور از محتوای خاص آن است.

■ مکتب ادبی "پارناس" یا "هنر برای هنر" نیز در فرانسه، نوعی بیان و توجیه نقد زیبایی شناسی ادبی است.

نقد اخلاقي

■ در آن ارزش هاي اخلاقي را اصل و ملاك نقادي شمرده اند.

■ بيشتر متفكران قديم براي شعر و ادب فايده تربيتي و اخلاقي قايل اند .

نقد اجتماعي

■ نشان دادن ارتباط ادبیات با جامعه و تاثیر
جامعه در ادبیات و هم چنین ادبیات در
جامعه است .

نقد تاریخی

■ اگر منتقدی برای تحلیل یک اثر ادبی

۱. حوادث تاریخ را مورد بررسی قرار دهد
۲. به بحث در باب حیات شاعران و معاصران او و یا روابط او با هم عصران بپردازد
۳. به تحقیق در باب اسناد و یا صحت و سقم نسخ کتاب و چگونگی تصحیح اثر توجه نماید
۴. به جستجوی اشارت و حوادث تاریخی بپردازد به نقد تاریخی پرداخته است .

نقد روان شناسي

■ در اين شيوه نقاد سعي مي كند جريان باطني و احوال دروني شاعر و نويسنده را ادراك و تبين نمايد و قدرت و استعداد هنري و ذوق و قريحه او را بسنجد و نيروي عواطف و تخيلات وي را تعيين نمايد .

شعر

■ کلامی است موزون که از تلفیق و ترکیب خیال و اندیشه به وجود می آید.

مهمترین اجزای ترکیب کننده شعر

■ گذشته از “محتوا”، “درون مایه”، “شکل ظاهری” و “شکل ذهنی”، عبارت است از :
وزن ، قافیه ، لفظ و قالب .

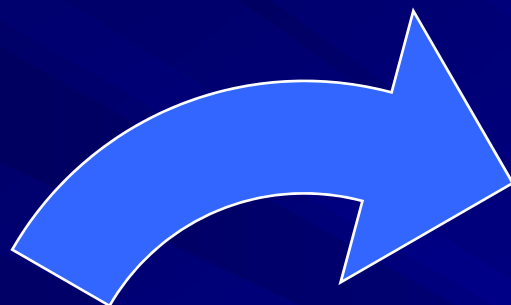
شعر

■ در شعر فارسي دو نوع وزن وجود دارد:

■ وزن عروضي

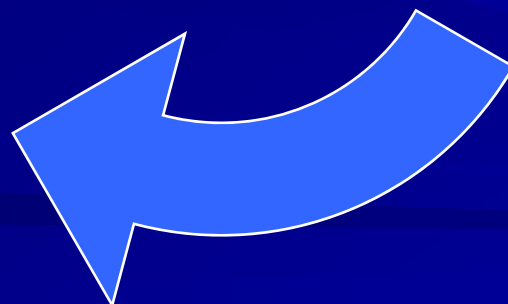
■ وزن نيمائي

انواع وزن در شعر فارسي

وزن عروضي

وزن نيمائي

قافیه در شعر فارسی

■ قافیه در شعر فارسی وسیله ارتباط ابیات و نمودار تناسب و وحدت شعر است

قالب شعر

■ قالب نیز در شعر اهمیت دارد زیرا هر قالبی
محتوای خاصی را ارائه می دهد .

قالب های مهم شعر فارسی

■ در شعر فارسی قالب های مهم از قدیم: قصیده، مثنوی، غزل و رباعی بوده است .

■ می توان قالب تازه ای که نیما آورده است، قالب نیمایی نامید .

شکل ذهني شعر

■ شکل ذهني شعر: فضاي عاطفي شاعرانه
و خيال انگيزکه هم القاي معني مي کند و
هم مايه تحريك و تهيج نفوس .

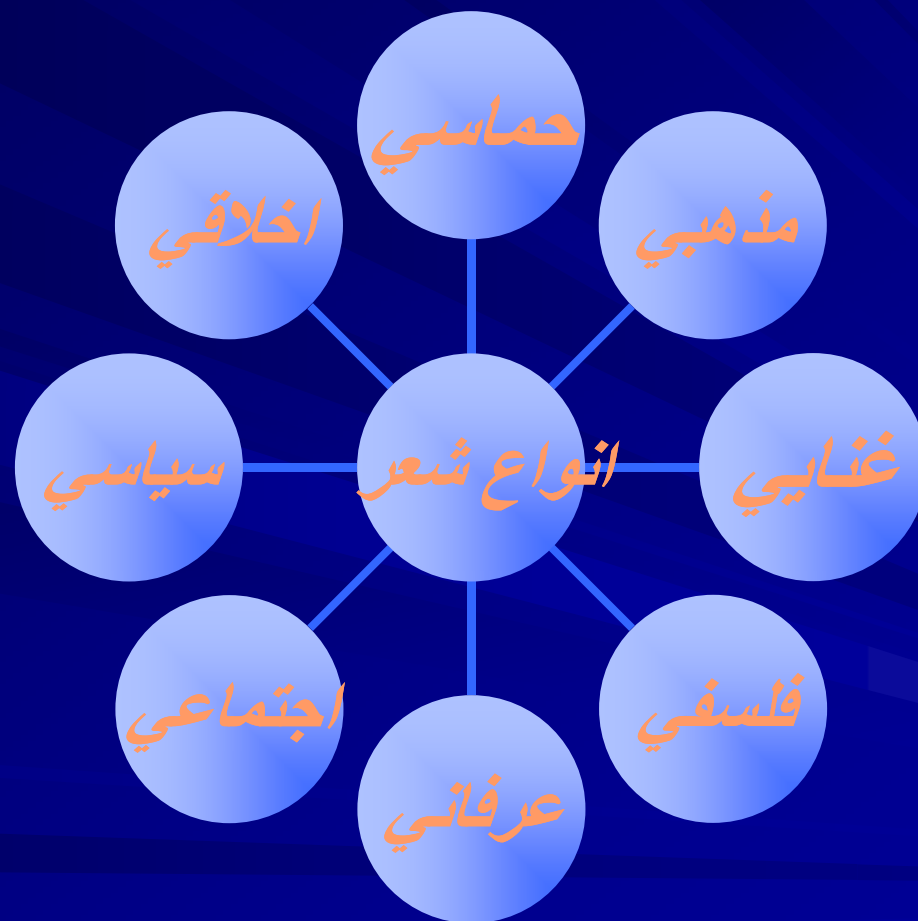
محتوا

■ محتوا: فکر و اندیشه یا هدف و غرض خاصی که شاعر از سرودن شعر دارد .

شعر فارسي از نظر محتوا

■ شعر فارسي از نظر محتوا چند نوع است:-
حماسي، غنائي، اخلاقي، مذهبي، فلسفي،
عرفاني، اجتماعي و سياسي .

تقسيمات شعر فارسي با توجه به محتوا

سبک شعر

- چگونگی کاربرد اجزا و موارد مختلف
- تاثیر وجود شخصیت شاعر و استقلال هنري و نیز تاثیر محیط طبیعی و اجتماعی زندگی شاعر را نشان می دهد.

عواملی که در ایجاد سبک شعر موثرند

■ احوال نفسانی فردی

■ محیط اجتماعی و طبیعی

سبک شعر

■ قدیمی ترین کسی که در باره سبک شعر سخن گفته است یک نقاد یونانی به “دیمتریوس” است

نظر دیمتریوس در تقسیم سبک ها

■ وی سبک ها را به ۴ دسته تقسیم کرده است:

۱. سبک عادی،

۲. سبک مجلل،

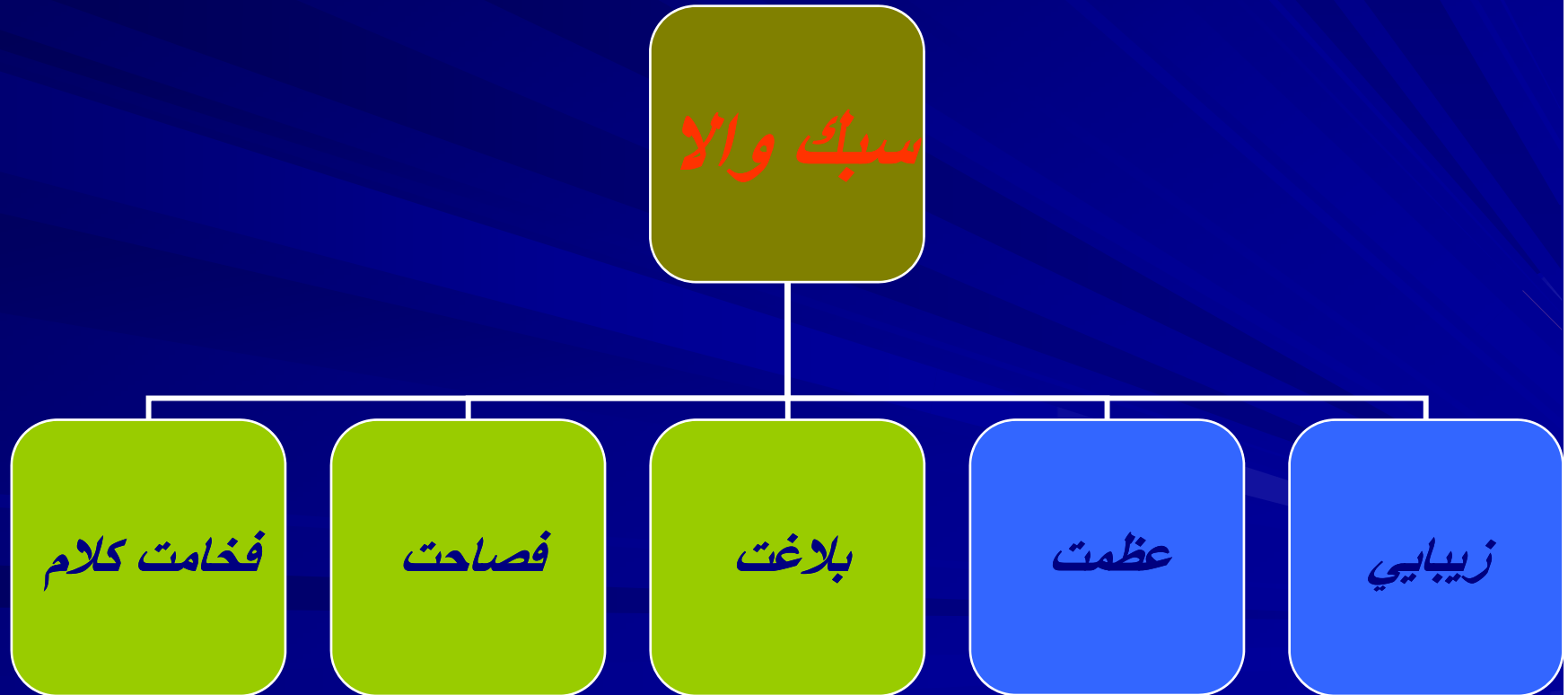
۳. سبک آراسته،

۴. سبک قوی .

سبک شعر

■ از مهم ترین اختصاصاتی که “دیمتریوس”
برای سبک والا قایل می شود :
بلاغت، فصاحت، زیبایی، عظمت ، فخامت کلام
و... است.

نمودار سبک والا دیمتریوس

سبک شعر فارسی در نظر قدما

■ سبک شعر در نظر قدما عبارت بوده است از شیوه فکر و بیان خاص شاعر .

■ سبک شعر فارسی را عبارت می دانند از مجموع ویژگی های لفظی یا معنوی که عده ای از شاعران در دوره هایی خاص به گرایش توجه داشته اند .

سبك شعر فارسي

■ سبك را به معني طرزخاصي از نظم يا نثر يا به عبارت ديگر روش خاص ادراك و بيان افكار به وسيله تركيب كلمات و انتخاب الفاظ و طرز تعبير مي دانند .

سبک خراسانی

■ طرز و شیوه ی شاعران خراسان و ماوراء نهر است، این شیوه در اوایل قرن چهارم تا اواسط قرن ششم ادامه دارد.

■ سبک خراسانی دو مرحله دارد:

■ سامانی

■ غزنوی و سلجوقی

سبک خراسانی داری دو مرحله است

سبک خراسانی دو مرحله دارد

غزنوی و سلجوقی

سامانی

سبک خراسانی (دوره سامانی)

■ در دوره ی سامانی ، سادگی بیان و کهنگی تعبیرات و اصطلاحات و نیز غلبه کلمات فارسی بر واژه های عربی و توجه به توصیفات طبیعی و ساده و محسوس و عینی از ویژگی های شعر محسوب می شود .

سبك خراساني

■ قالب هاي مهم :

۱. قصيده

۲. مثنوي

■ صنايع لفظي و معنوي در شعر اين دوره ا
گر وجود دارد ، خالي از تكلف و تصنع است
و بسيار اندك است .

سبک عراقی

■ با حضور سلاجقه در خراسان و اتابکان در عراق به وجود می آید.

■ غزل و عرفان و اخلاق و نیز وعظ و زهد از معانی رایج در شعر این دوره است .

سبک عراقی

■ قالب های شعری گذشته از قصیده، مثنوی و غزل رواج فراوان می یابد .

■ فارس مرکز غزل سرایی به سبک عراقی می شود ، سعدی و حافظ خداوندان غزل هر یک شیوه تازه ای می آفرینند .

سبک عراقی

■ به طور کلی خصایص شعر سبک عراق شامل:

■ لغات و ترکیبات عربی و از میان رفتن لغات

مهجور فارسی .

■ گرایش به تشبیهات غیر صریح و انواع

استعارات و لغزومعما و ایهام .

سبک عراقی

■ رواج اشارات و تلمیحات فروان مربوط به معانی علوم عصری .

■ اظهار فضل کردن و توجه و گرایش شاعران به حکمت و فلسفه و منطق .

سبک عراقی

■ تضمین و اشاره به آیات، احادیث و ابیات و
مصاریع اشعار مشهور عربی .

■ اجتناب از صراحت بیان و به کار بردن
مجازات و کنایات .

سبک عراقی

- التزام رديف هاي فعلي و اسمي ،
- رواج و شيوع حس ديني و درمقابل
ضعف حس ملي
- گاه اظهار بيزاري از حکومت يوناني.
- توجه به احوال زن و فرزند

سبک عراقی

■ خصیصه ممتاز سبک عراقی:

تاسف از زندگی و گاه نفرت از شعر و
شاعری که غالباً روحیات و احوال نفسانی
شاعر را نشان می دهد.

سبک هندي

■ سبک هندي يا اصفهاني که مقدمات آن از دوره مغول فراهم مي شود با ظهور دولت صفويه در ايران و بابريره در هند و نیز بر اثر بعضي عوامل اجتماعي و سياسي و ديني به وجود مي آيد.

سبک هندی

■ در این سبک توجه شدید پادشاهان صفوی به تشیع و علاقه فراوان آنان به خاندان نبوت و اهل بیت باعث می شود که شعر در خدمت مذهب و تبلیغ مذهبی قرار گیرد.

سبک هندي

■ از آنجا که در بار ایران به شاعران روی خوش نشان نمی دهد ، قصیده سرایی خاصه مدیحه ضعیف می شود و از رونق می افتد همین امر باعث می شود شعر از در بار خارج شود و در میان مردم و اهل حرفه و کسبه بیفتد .

سبک هندي

■ از معاني شعري كه در اين سبک مورد توجه است يكي مرثيه و منقبت است و ديگر غزل عاشقانه بامضامين مختلف آن، “محتشم كاشاني”
اين سبک را به اوج كمال مي رساند .

سبک هندی

■ غزل یکی از مهم ترین معانی شعری سبک
هندی است . جوهر اصلی معانی غزل در این
دوره عشق است

سبک هندي

■ مکتب وقوع در سبک هندي خاصه در غزل به وجود مي آيد که حاکی است از معاملات واقعي احوال عشق و عاشقي بر مبناي تجارت زندگي روزمره است .

شاعران مطرح سبڪ هندي

صائب تبريزي ■

نظيري نيشابوري ■

كليم كاشاني ■

فيضي دكني ■

عرفي شيرازي ■

بيدل دهلوي ■

خصايص اصلي سبڪ هندي

■ اجتناب از سادگي بيان

■ سعي در رقت فكر و خيال

■ رعايت ايجاز در الفاظ

■ جست جوي مضامين پيچيده و تعبيرات بي

سابقه.

خصایص اصلی سبک هندي

■ آفرینش صورت های خیال

■ توجه به تمثیلات و ارسال المثل ها بر مبنای استفاده از تجربیات روزمره و اشخاص و اشیا تا حدی که نشان دهنده ی تاثیر محیط زندگی در شعری باشد.

خصایص اصلی سبک هندی

- آوردن ترکیبات غریب و کلمات نامانوس
- نازک کاری و مضمون آفرینی
- غرابت در تشبیهات و استعارات

خصایص اصلی سبک هندي

■ عدم توجه به صحت و متانت استعمال زبان

■ توجه به لغات محاوره اي و الفاظ بازاری

■ ترجیح جانب معنی بر جانب لفظ و در نتیجه

وجود اشعار سست و بی ارزش

خصایص اصلی سبک هندي

■ توجه به اوهام و خرافات

■ رواج حکمت عامیانه

■ بیان احوال شخصی و عواطف مربوط به زن

و فرزند و خویش و پیوند

دوره بازگشت ادبی

■ بازگشت ادبی البته شیوه و سبک خاصی نیست بلکه نوعی تقلید از گذشته است .

■ شروع این نهضت از اواخر قرن دوازدهم هجری و مرکز عمده آن از ابتدا اصفهان و بعد تهران است .

علت ظهور نهضت دوره بازگشت ادبي

■ تاسيس دولت قاجاريه

■ تشويق و علاقه پادشاهان و شاهزادگان

قاجاريه به مديحه و شعر درباري

علت ظهور نهضت دوره بازگشت ادبي

■ بنا به قول ملك الشعراي بهار: غالب
شاعران در اين عصر به علت بعضي
ابتذالات كه در شيوه هندي راه مي يابد ،
از آن شيوه ملول مي شوند و به احياي
شعر گذشته ايران مي پردازند .

دوره بازگشت ادبي

■ در زمان سلطنت آغا محمد خان قاجار، عبد الوهاب نشاط اصفهاني انجمن ادبي در همان شهر تشكيل مي دهد و شاعران را به سرودن اشعاري به شيوه قدما خاصه به شيوه عراقي تشويق مي کند .

دوره بازگشت ادبی

■ از معروف ترین شاعرانی که در قرن سیزدهم و قسمتی از قرن چهاردهم بدین شیوه دست زده اند می توان نام فروغی بسطامی، قانی شیرازی، سروش اصفهانی، محمود خان ملك الشعرا را ذکر کرد .

سبک نو

■ از اواخر قرن سیزدهم هجری بر اثر نفوذ تمدن و فرهنگ غرب در ایران و بیداری مردم و نیز زمزمه مشروطه خواهی در شعر فارسی خاصه از از جهت محتوا دگرگونی هایی به وجود می آورند .

■ شعر این شاعران دنباله دوره بازگشت است .

سبک نو

■ قالب های فراموش شده مانند مستزاد و
ترجیح بند احیا می گردد و حتی گاه به مناسبت
هایی مضامین اجتماعی و سیاسی و وطنی
را در قالب غزل می ریزند .

سبک نو

■ کاربرد لغات و اصطلاحات عوامانه و روزمره
وسعی در ساده کردن و قابل درک کردن آن و
وارد ساختن عقاید و بعضی اصطلاحات سیاسی
, اجتماعی و توجه به بعضی قالب های عوام
پسند مانند مستزاد و ترکیب بند و تصنیف می
باشد .

خصایص شعر نیمایی

■ تغییر وزن است از شکل عروضی به شکل نیمایی

■ تغییر قالب است بدین معنی که قالب های قدیمی مانند قصیده ، غزل و رباعی و ترجیع بند و ترکیب بند جای خود را به قالب های تازه مانند چهار پاره و مثلث و نیز قالب های جدید نیمایی می دهد

خصایص شعر نیمایی

■ شاعر دنبال تعبیر کهن و قدیمی مانند شمع ، پروانه، سر و قد و کمان ابرو نمی رود بلکه سعی دارد تعبیر تازه خلق کند و تشبیهات و استعاراتی بیافریند که مبتنی باشد بر تجربیات شخصی خود شاعر باشد .

خصایص شعر نیمایی

■ از لحاظ محتوا البته تعدادی از شعرای معاصر - که شعر اصیل نیما را درك کرده اند - غالباً مفاهیم کلی ، اجتماعی ، انسانی را در شکل سمبلیک در میان و ایماژ های مبتنی بر تجربیات شخصی با زبانی حماسی و هنر مندانه بیان می کنند .

خصایص شعر نیمایی

■ کسانی که به شعر نیمه گرایش پیدا کرده اند
دو دسته اند:

مقلدان نیما

■ عده ای مانند فریدون توکلی، نادر نادر پور و نصرت رحمانی که تا حدی زیر تاثیر افسانه نیما قرار دارند .

■ دسته دیگر مانند احمد شاملو، اخوان ثالث ، فروغ فرخ زاد

خصایص شعر مقلدان نیما

■ مقلدان نیما در قالب های جدید نیمایی شعر می سرایند و مفاهیم و محتوای آنان انسانی و اجتماعی است و غالباً این مفاهیم را در شکل سمبلیک بیان می دارند .

نثر

■ نوشتن هر نوع کلام غیر موزون که مفهوم خاص و معینی داشته باشند نثر نامیده می شود.

هنر نویسندگی امروز

■ امروز هنر نویسندگی نه تنها از جهت شکل و فرم بلکه از لحاظ محتوا و معنی گسترش فراوان یافته است .

قالب نثر

■ قالب نیز مانند محتوا همچنان متنوع شده است، يك نويسنده ممكن است قالب داستان کوتاه يا رمان را بر گزيند، ديگر ي قالب نمايشنامه را و يكي سفر نامه نويسي را ترجيح دهد.

نثر

■ سبک های نثر فارسی را از قدیمی ترین ایام یعنی، قرن ۴ هجری تا به امروز می توان به سبک ساده، فنی و مصنوع و متکلف سپس ساده ی جدید تقسیم کرد .

سبک ساده یا نثر ساده

■ آن را نثر مرسل نیز گفته اند از آغاز قرن چهارم تا اواخر قرن پنجم ادامه می یابد .

■ مختصات لفظی این سبک به طور خلاصه عبارت است از ایجاز و اختصار.

سبک ساده یا نثر ساده

- تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی
- کوتاهی جمله
- کمی لغات عربی
- به کار بردن لغات فارسی کهنه
- قرار گرفتن فعل در اول یا وسط جمله

سبک ساده یا نثر ساده

■ آوردن جمع های عربی صیغه فارسی

■ مانند: مکان و عالمان

■ افزودن جمع فارسی بر جمع عربی

■ مطابقت دادن عدد و معدود در جمع

نثر بين بين

- استعمال بعضي لغات عربي
- تمثيل و استشهاد به شعر عربي و فارسي و ايات قرآني
- استعمال سجع و موازنه
- توصيف
- بر اين عناصر بعضي عناصر صرفي و نحوي نیز اضافه مي شود.

نثر بين بين

■ نمودار نوعي پختگي و تكامل نثر مي شود و
مايه زيبايي و شكوه آن مي گردد.

نثر بین بین

این عناصر جدید که به نثر ساده و طبیعی دوره سامانی افزوده می شود باعث می گردد که نثر فارسی در اوج شکوه و زیبایی خود قرار گیرد.

نثر فني

■ نثر فني از آغاز قرن ششم شروع
مي شود و اوایل قرن هفتم ادامه مي يابد.

نثر فني

■ صنایع مختلف لفظي و معنوي

■ اطناب سخن

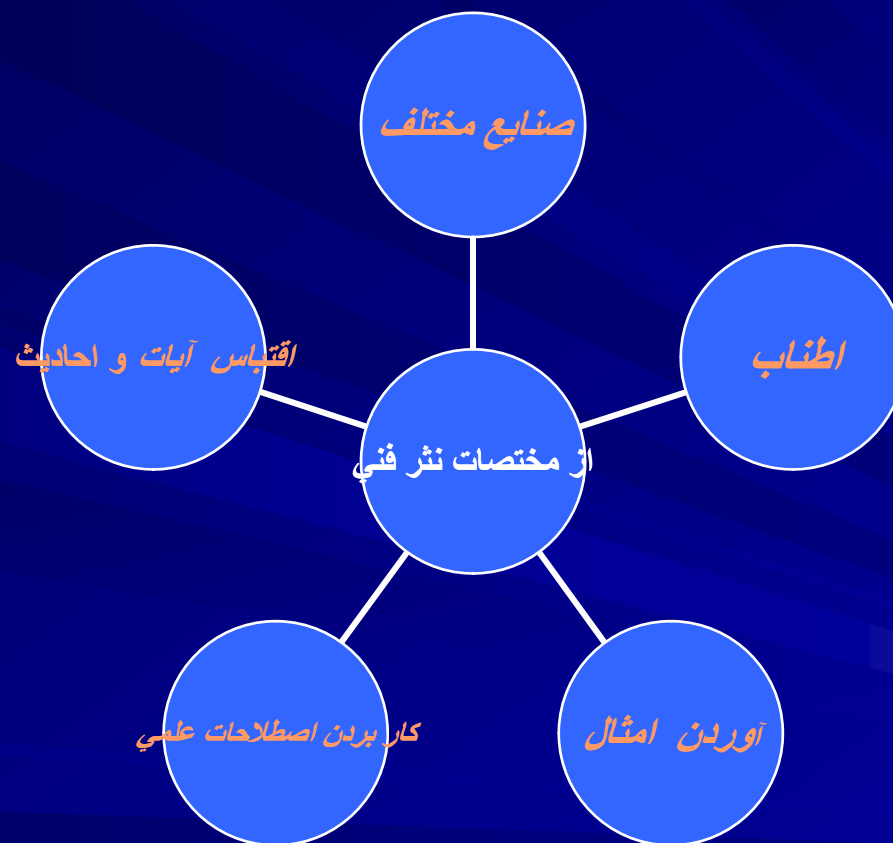
■ آوردن امثال و اشعار و شواهد گوناگون از

تازي و پارسي

■ به کار بردن اصطلاحات علمي

■ اقتباس آیات و احادیث

مختصات نثر فني

نثر فني

■ نخستين كتابي كه به شيوه نثر فني نوشته شده است ، كتاب كليله و دمنه ترجمه نصر الله منشي و آخرين آن گلستان سعدي است .

نثر مصنوع و متكلف

■ اگر از گلستان سعدي که خود تحولي در نثر فارسي بوده است بگذريم ، بايد نثر دوره مغول و تيمور تا اوایل قاجار يه ، خاصه نثر منشيانه آن را ، نوعي نثر متكلف و مصنوع بخوانيم .

نثر مصنوع و متكلف

■ قديمي ترين شكل اين نثر را در كتاب “نفته المصدور” و “تاريخ جهان گشاي جويني” مي بينيم، و ادامه آن را در “دره نادره” ي ميرزا مهدي خوان، منشي نادر شاه و “گيتي گشاي” ميرزا صادق نامي و... .

بازگشت به گذشته و نثر ساده

■ از اوایل قرن سیزدهم هجری در نثر نیز مانند شعر بازگشتی به گذشته روی می دهد .

باز گشت به گذشته و نثر ساده

■ گذشته از میرزا ابوالقاسم قائم مقام که می توان او را آغازگر نثر جدید فارسی خواند، کسان دیگری مانند: عبد الطیف طسوجی مترجم هزار یک شب، فرهاد میرزا، حاج علی میرزا امین الدوله، میرزا حبیب اصفهانی و حتی ناصرالدین شاه به نثر ساده و تا حدی بی تکلف گرایش نشان می دهند.

نثر معاصر

■ از اوایل قرن چهاردهم بر اثر نفوذ تمدن غرب، و خاصه آشنایی با علوم جدید و ادب اروپایی و رواج روزنامه و نیز زمزمه آزادی خواهی و تجدد طلبی، نسبت به شیوه های قدیم نثر، خاصه نثر های دیوانی و تکلف، نوعی مخالفت و ستیزه جویی به وجود می آید.

ترجمه و نثر معاصر

■ از اوایل قرن ۱۴ هجری ترجمه آثار نویسندگان اروپایی در ایران آغاز می شود و رمان هایی مانند "تلماک" اثر "فنلن" به تدریج انتشار می یابد .

جمالزاده

■ محمد علي جمالزاده نخستين كسي بود كه به نوشتن داستان کوتاه همت گماشت . نگرش به شیوه اروپایی در ایران با “یکي بود يکي نبود” جمالزاده شروع مي شود.

جمالزاده و ...

■ بعدها هدايت ، چوبك ، علوي و جلال آل احمد
نثر فارسي را به اوج مي رسانند .

نمایشنامه نویسی به شیوه اروپایی

■ از اواخر قرن سیزدهم و اوایل قرن چهاردهم در ایران آغاز می شود .

■ نخستین نمایشنامه ها به شیوه جدید ترجمه ی آثار فتحعلی آخوندزاده است ، که توسط میرزا جعفر قراچه داغی انجام پذیرفت .

نثر تحقيقي هنري

■ اين نثر ساده زيبا و واضح و غالباً خوش آهنگ است .

■ در واقع آميخته اي است از تحقيق و ذوق

■ بهترين و عالي ترين نثر امروز به شمار

مي آيد و مي توان آن را نثر والا خواند .

نثر توصيفي

■ نثري است كه غالباً داستان ، نمايشنامه ، طنز ، گزارش ، سفرنامه ، شرح حال و امثال آن را بدان مي نويسند .

نثر توصيفي

■ نثري است غني و پربار ، و از آنجا كه تا حد زيادي با زندگي اجتماعي و طبقات مختلف مردم ساز و كار دارد نه تنها زبان ، بلكه آداب و عادات طبقات مختلف مردم را در خود مي پذيرد و در بهترين شكل به مردم عرضه مي كند .

نثر روزنامه اي

■ اين نوع نثر وسيله نوشتن اخبار ، گزارش هاي روزانه و فوري و يا بحث هاي سياسي روز بود كه از کاربرد صحيح زبان و زیبایی آن مي كاست .

ادب در یونان

■ ادب یونان سیر تکاملی خود را از ادبیات حماسی و غنایی تا ادبیات دراماتیک طی کرده است و در هر دوره آثار مهم وارزنده ای به وجود آورده است .

شعر حماسي و غنائي يونان

■ شعر حماسي با افراڊي هم چون “هومر” و
“هزيود” و شعر غنائي با افراڊي چون
“سافو” به اوج مي رسد .

شعر دراماتيڪ دريونان

■ شعر دراماتيڪ يا
تمثيلي در دو نوع
خاص جلوہ مي ڪند:
تراژ دي و کميدي

نظر ارسطو در باب شعر

- ارسطو بر خلاف افلاطون که همه چیز را سایه مثل می داند ، محسوسات و مشهودات عالم را حقیقت می شمارد .
- به عقیده او منشا و ابداع و ایجاد شعر تقلید از طبیعت اشیا و طبیعت انسان است .

نظر هراس درباره شعر و درام

■ هیچ اثر زیبایی به وجود نمی آید مگر آن که عقل و منطق اصل و منبع آن باشد .

ادبيات اروپايي

■ ميراث خوار واقعي فرهنگ يونان و روم اروپا است .

■ در اوایل قرن چهاردهم میلادی “دانته” در ایتالیا به ضرورت زبان و ادبیات ملی توجه می کند .

■ منظومه بزرگ “کمدی الهی” را به زبان ایتالیا می سراید .

مکتب کلاسیسم

■ در واقع نوعی احیای شیوه هنری یونان و روم به شمار می رود که هر چند در ایتالیا متولد

می شود، اما در فرانسه رشد می کند و به ثمر می رسد .

■ بزرگ ترین مدافع مکتب کلاسیک و معروف ترین نقاد این مکتب بوالو است .

اصول مكتب كلاسيك

- تقليد از طبيعت
- تبعيت و تقليد از قداما
- دوست داري و رعايت عقل

اصول مكتب كلاسيسم

■ حقيقت نمايي

■ امور زندگي و خوشايندي

■ وضوح و زيبايي كلام

نمودار اصول مکتب کلاسیسم

مکتب کلاسیسم

■ از مهم ترین شاعران و نویسندگان فرانسوی
که بدین مکتب می گرایند:

■ مولیر

■ لافونتین

■ راسین

عوامل ایجاد مکتب رومانتیسم

■ تحولات فکری و اجتماعی شدید اواخر قرن
هجدهم تا پایان قرن نوزدهم اروپا

مکتب رومانتیسم

- بازگشت به طبیعت
- تفوق ذوق بر عقل
- فروریختن دیوارهای تقلیدهای کهن
- سرپیچی از قواعد کلاسیک که به قول آنها شور و احساس واقعی را تباه می کرد در ادبیات ، مکتب تازه ای را به نام رومانتیسم بنیان نهاد .

مکتب رئالیسم

■ نوعی واقع گرایی است خاصه در رمان و نمایشنامه که خیال پردازی و فرد گرایی رومانتیسم را از بین می برد و به مشاهده واقعیت های زندگی و تشخیص درست علل و عوامل و بیان و تشریح و تجسم آنها می پردازد.

هدف حقيقي رئاليسم

■ **تشخيص تاثير محيط و اجتماع در واقعيت هاي زندگي و تحليل و شناسدن دقيق “ تيپ ها” يي است كه در اجتماع معينى به وجود آمده است.**

نمایندگان بزرگ رئالیسم

■ از نمایندگان بزرگ رئالیسم:

■ در فرانسه بالزاک، استاندال

■ در انگلستان دیکنز

■ در روسیه تولستوی و داستایوسکی را

می توان نام برد .

مکتب ناتورالیسم

- بزرگ ترین نماینده فرانسه امیل زولا است .
- به عقیده او نویسنده باید تخیل را کنار بگذارد و دارای حس واقع بینی باشد .

مکتب ناتوراليسم

■ زولا دنيای بشري را تابع همان جبري مي داند که ،بر ساير موجودات طبيعت حکم فرماست .

■ وي رمان نويس را تشریح کننده ي وضع فردي و اجتماعي بشر مي داند و تاثير وراثت را در تکوين شخصيت مي پذيرد .

سَمبُولِيسْم

■ واقعيّت حال يا گذشته و بيان آن را ، امري
نفرت انگيز مي پندارد و در مقابل همه ي
روش هاي سياسي، اجتماعي، فكري و هنري
که ميراث گذشتگان است ابراز انزجار مي کنند

نماینده سمبولیسم

■ موريس مترلینگ بلژیکی است.

■ هنراو نوشتن نمایشنامه های سمبولیستی است .

ادبيات قرن بيستم

■ شوروي: به دنبال نظريات "ماكسيم گورگي" و "اندره ژادانف" و تحت تاثير نظر فلسفي "ماركس"، نوعي ادبيات رئاليسم سوسياليستي به وجود مي آيد .

ادبیات قرن بیستم

■ در این عصر نقد التقاطی که آمیزه‌های از نقد
تأثیری با شیوه تحلیلی و تاریخی است در
انگستان وجود دارد .

ادبیات قرن بیستم

- روش کار محققان از طرفی بیان تاثیر ذوق شخصی و از طرفی مطالعه در زندگی صاحب اثر می باشد .
- نوعی گرایش به ادبیات تطبیقی در آثار این عصر مشهود است .

مکتب سورئالیسم

■ سورئالیسم در سال ۱۹۲۴ توسط “اندره برتون” ایجاد شد.

■ وی می گوید: ادبیات نباید به هیچ چیز، به جز تظاهرات و نمودهای اندیشه ای که از تمام قیود منطقی و هنری با اخلاقی رها شده باشد بپردازد.

تعريف سورئاليسم

■ عبارت است از ديکته کردن فکر بدون وارسى
عقل و خارج از هر گونه تقيد هنري و اخلاقي

اگرستانسیالیسم

■ در واقع نوعی مکتب فلسفی است که ژان پل سارتر آن را وارد ادبیات می کند.

■ وی می گوید : هستی در انسان بر ماهیت مقدم است ، یعنی ابتدا وجود هست بعد آن وجود ماهیت پیدا می کند و این در واقع خود انسان است که ماهیت خویش را می سازد.

ادبیات آمریکا در قرن بیستم

■ در قرن بیستم در آمریکا انواع نقداهمیت پیدا می کند.

■ بشر دوستان نو آثار ادبی را مبنای اخلاق و گاه اخلاق و دین ارزیابی می کنند.

شاهنامه فردوسي

■ شاهکار آثار حماسي ملي ايران و يکي از عالي ترين نمونه هاي شعر ساده روان به سبک خراساني است .

■ به سه دوره اساطيري، پهلواني، تاريخي تقسيم مي شود .

بخش های شاهنامه فردوسی

قصايد فرخي سيستاني

■ فرخي سيستاني قصيده سراي عهد غزنوي
است كه خاصه تغزلات او شيرين و شيوا است
از بهترين تغزلات زبان فارسي به شمار مي
رود.

قصاید فرخی سیستانی

■ شیوه بیان فرخی مبتنی بر سادگی و روانی است به طوری که صفت “سهل ممتنع” را اولین بار به شعر او می دهند .

حبسيات

■ حبسيه: توصيف زندان، چگونگي زندگي و احساساتي که به شاعر از ماندن در زندان دست مي دهد ، و اين شعر حبسيه مي گویند .

حبسیات مسعود سعد سلمان

■ حبسیه های مسعود عالی ترین شعرهای اوست.

■ شعرش سرشار از تعبیرات ، تشبیهات و

توصیفات تازه و بکر است و یکی او عالی ترین

نمونه های سبک خراسانی است .

رباعیات خیام

- از بهترین رباعیات فارسی است
- افکار و اندیشه های فلسفی را با زیبایی شیوا و روان و دلکش بازگویی کند.

رباعیات خیام

■ آنچه در رباعیات خیام اهمیت دارد گذشته از بیان ساده و بی پیرایه، فکر روشن و خالی از هر نوع تعقید اوست .

رباعيات خيام

عميق ترين جوهر فكري خيام:

شك

بد بيني

فرصت جويي

عشرت طلبي

نمودار عمیق ترین جوهر فکری خیام

رباعیات خیام

■ ریشه غالب این اندیشه ها را از يك طرف مي توان در مطالعات عمیق او در فلسفه یونانی و حکمت اسلامی پیدا کرد و از طرفي ديگر در روش تعصب آلود مذهبي سلجوقيان و محيط جهل پرور و خالي از هر نوع تفکر آزاد آن عصر باز يافت .

نظامي

- شاعر آذربايجان است .
- شيوه عراقي را در قالب مثنوي و داستان در ادب فارسي وارد مي کند .

نظامي

■ شعر نظامي سرشار از تشبيهات و توصيفات
زيبا و هنرمندانه است .

مثنوي مولوي

■ مثنوي كبير در واقع کارنامه روح مردي است ،
شيفته ي حقيقت

■ در شش دفتر و در حدود بيست و شش هزار
بيت تنظيم شده است .

مثنوي مولوي

■ مولوي براي القاي حقيقت از تمثيل و حكايت استفاده

مي كند .

■ در مثنوي طبيعت ، جلوه گاه خداست . در سراسر كائينات جز خدا هيچ نيست .

غزلیات حافظ

■ حافظ بزرگ ترین غزل سرای قرن هشتم است .

■ حافظ قرآن و عالم و فیلسوف زمان است .

■ با این همه برای حافظ هیچ چیز مثل شعر و دنیا اندیشه های شاعرانه، جاذبه و کشش ندارد ، او همه چیز را از دید گاه دنیای شعر می نگرد .

غزليات حافظ

■ حافظ براي رسيدن به آزاد گي سه راه را
پيشنهاد مي کند:

■ رندي

■ ميخوار گي

■ ترك زرق

صائب تبريزي

■ در غزل صائب، تمام خصوصيات سبك هندي
متجلي است:

■ . خلق مضامين بكر

■ نازك خيالي

صائب تبريزي

■ ساختن تشبيهات و استعارات و كنايات تازه

■ تمثيل و ارسال المثل

■ آوردن الفاظ عاميانه و معمولي و گاه پيش
پافتاده

صائب تبریزی

■ از لحاظ مضمون فکر عرفان و حکمت را بر
شاعران دیگر افزون دارد .

تاریخ بیهقی

■ از مهم ترین کتب فارسی است و شاهکار نثر
مرسل به شمار می رود .

■ اهمیت این کتاب یکی از جهت تاریخ نگاری و
دیگری از جهت هنر نویسندگی است .

قابوسنامه

■ قابوس نامه از آثار مهم منشور اواخر قرن پنجم است .

■ نام اصلي كتاب نصيحت نامه است .

محتوای قابوسنامه

■ کتاب شامل ۴۴ باب است در انواع فنون
و علوم و آیین ها و سنت های مختلف .

گلوستان سعدي

■ هدف سعدي در گلوستان در واقع هدفی است
تربیتی و اخلاقی .

گلستان سعدي

■ گلستان هشت باب دارد .

■ او مي خواهد آنچه را که از نظر اخلاق خوب و پسندیده و اصیل است در لباس نصیحت بیان کند.

گلوستان سعدي

■ هنر بزرگ سعدي در گلوستان
کاربرد هنرمندان و استادان کلمه است .

کلام سعدي

■ در کلام سعدي هر واژه جاي خاص و معيني دارد به طوري که اگر آن را از جاي خود بر داريم ، نظم و تناسب و ناچار زیبایی و لطف کلام از بين مي رود.

www.salampnu.com

سایت مرجع دانشجوی پیام نور

- ✓ نمونه سوالات پیام نور : بیش از ۱۱۰ هزار نمونه سوال همراه با پاسخنامه
- تستی و تشریحی
- ✓ کتاب ، جزوه و خلاصه دروس
- ✓ برنامه امتحانات
- ✓ منابع و لیست دروس هر ترم
- ✓ دانلود کاملاً رایگان بیش از ۱۴۰ هزار فایل مختص دانشجویان پیام نور

www.salampnu.com